

- Nr**   **Vraag**
- 1   Hoe kijkt u aan tegen de (gedeeltelijke) hervatting van levering van militair materieel aan Egypte door de Verenigde Staten? Heeft dit (mogelijk) gevolgen voor de opschorting van de export vanuit de EU naar Egypte van goederen die voor interne repressie kunnen worden gebruikt?
  - 2   Ziet u een dusdanige verbetering van de mensenrechtensituatie in Egypte dat aanvragen voor export van militaire goederen van Nederland naar Egypte niet langer hoeven worden aangehouden? Kunt u uw antwoord toelichten?
  - 3   Waarom wordt er in de brief geen aandacht besteed aan de inzet op mensenrechten in Bahrein? Kunt u deze Nederlandse inzet toelichten? Is de inzet op mensenrechten in Bahrein recent toegenomen?
  - 4   Kunt u aangeven welke ontwikkeling u ziet met betrekking tot de positie van de voormalige inwoners van Tawargha in Libië? Is er bilateraal of in EU-verband betrokkenheid bij Libië die direct ten goede komt aan deze groep ontheemden?
  - 5   Is het sinds 2012 wel mogelijk gebleken om geld vanuit het mensenrechtenfonds te besteden aan projecten in Saoedi-Arabië? Is het andere EU-landen sinds 2012 wel gelukt lokaal activiteiten op mensenrechtengebied te financieren? Indien neen, waarom niet?
  - 6   Kunt u in tabelvorm voor de Nederlandse ambassades in de Arabische regio in kaart brengen wat de jaarlijkse capaciteit in fte en het budget in euro's is voor mensenrechtenbeleid?
  - 7   Wat is het huidige beleid inzake diplomatiek contact met verschillende groeperingen in de Arabische regio, zoals de Moslimbroederschap en Syrische rebellen?
  - 8   Is het beleid inzake diplomatiek contact met groeperingen ongewijzigd gebleven sinds uw aantreden, en zo ja, waarom is dat het geval?
  - 9   Kunt u toelichten waarom de mensenrechtensituatie onder de Palestijnse Autoriteit volledig buiten beschouwing worden gelaten, ondanks dat er daar sprake is van ernstige mensenrechtenschendingen?
  - 10   Ziet u geen overeenkomsten met de beroerde mensenrechtensituatie in overige Arabische landen, wat een integrale opname van de mensenrechtensituatie onder de Palestijnse Autoriteit nog des te meer rechtvaardigt?
  - 11   De situatie in Israël en de Palestijnse gebieden is buiten deze brief gebleven, vanwege de samenhang met het MOVP. Er is echter ook sprake van de schending van mensenrechten door de Palestijnse autoriteit en in sterkere mate door de de facto regering van Hamas in Gaza, tegen eigen burgers. Onlangs heeft president Abbas aansluiting gezocht bij 15 VN verdragen en instituten, velen daarvan met betrekking tot mensenrechten. Kunt u aangeven of deze ontwikkeling nieuwe mogelijkheid geeft voor Nederlandse of Europese inspanningen ten aanzien van de schending van rechten van Palestijnse burgers door hun eigen autoriteiten?
  - 12   De brief geeft een overzicht van ontwikkelingen en de inspanningen die Nederland levert. Kunt u ook aangeven op welke terreinen ook impact bereikt is? Zijn er positieve ontwikkelingen te melden, op niveau van verbetering van de situatie van (individuele) burgers of op beleidsniveau, waar het Nederlands beleid aan bijgedragen heeft?
  - 13   Welke ontwikkelingen in Jordanië en Libanon wijzen op een transitie op het gebied van democratie en mensenrechten?

- Nr**   **Vraag**
- 14   Hoe groot is de Nederlandse bijdrage ten behoeve van de Arabische regio aan de EU? Hoe verhoudt dit bedrag zich tot de bijdrage van andere EU lidstaten?
- 15   Kan een overzicht worden gegeven van de Europese steun aan de Arabische regio per land? Zo nee, waarom niet?
- 16   Welke bilaterale instrumenten zet Nederland in ten aanzien van de Arabische regio? In welke landen?
- 17   Kunt u in tabelvorm aangeven welke projecten in welke mate gefinancierd worden door het Mensenrechtenfonds 2014–2018?
- 18   Hoeveel mensen met een Nederlands paspoort zitten er in de gevangenis in Bahrein en op welke wijze ondersteunt de NL regering hen wanneer ze valselijk beschuldigd worden bij het zakendoen?
- 19   De regering maakt op het gebied van internetvrijheid geen onderscheid tussen de stand van internetvrijheid in de verschillende landen in de Arabische regio. Heeft de regering hier bewust voor gekozen? Zo nee, in welke landen is de situatie respectievelijk het meest en het minst zorgelijk?
- 20   Op welke wijze veranderde de positie van vrouwen in 1) Tunesië en 2) Egypte na de opkomst van de politieke islam in deze landen?
- 21   Waarom en op welke wijze hebben mensenrechtenorganisaties in Marokko meer ruimte gekregen? Welke lessen zijn hier uit te trekken voor de opbouw en het ondersteunen van een NGO-netwerk in andere Arabische landen?
- 22   In welke landen van de Arabische regio is de vrijheid van meningsuiting en persvrijheid beperkt? Wat zijn hier de oorzaken van?
- 23   Kunt u concretiseren waaruit blijkt dat de veiligheid en stabiliteit van Europa is toegenomen door de Nederlandse en EU inzet op het gebied van mensenrechten in de Arabische regio sinds 2011?
- 24   Kunt u toelichten wat de opkomst van de politieke islam in Tunesië en Egypte heeft betekend voor de positie van vrouwen?
- 25   Kunt u een overzicht geven van de toename van het aantal vrouwen in de Golfregio met een baan en/of een universitaire vervolgopleiding, per land uitgesplitst?
- 26   Kunt u de verslechterde situatie van geweld tegen vrouwen in Libanon toelichten? Welk effect heeft de wet tegen huiselijk geweld in dit verband?
- 27   Kunt u een cijferoverzicht verstrekken van mishandeling, eerwraak, vrouwenhandel en genitale verminking, uitgesplitst per Arabisch land, incl. de Palestijnse Gebieden?
- 28   Ziet u een toename in het technisch frustreren van toegang tot sociale media in de Arabische wereld? Zo ja, in welke landen? Wat is de inzet van Nederland in deze?
- 29   Heeft u inzicht in de oorzaken van de positieve ontwikkelingen in Marokko? Kunnen hier lessen van geleerd worden?
- 30   Hoeveel journalisten zitten er in de gevangenis in elk van de Arabische landen (per land)? Welke stappen gevolgen heeft dat voor de bilaterale relaties?
- 31   Steunt Nederland LHBT-organisaties in Libanon? Is deze steun geïntensiveerd nadat enkele LHBT-organisaties door de Libanese overheid zijn erkend? Zo ja, op welke wijze? Zo nee, waarom niet?
- 32   Op welke wijze beperkt de nieuwe grondwet in Egypte de ruimte voor Sjiïeten en andere religieuze groepen om hun geloof te belijden?
- 33   Op welke wijze kan straffeloosheid in Egypte worden aangepakt? Welke bijdrage levert 1) Nederland en 2) de Europese Unie hiertoe?

- Nr**   **Vraag**
- 34   Wat wordt verstaan onder «bredere aandacht» voor de problematiek rondom de omstandigheden van arbeidsmigranten in de Golfregio? Welke stappen kunnen door de EU en/of Nederland worden gezet om bij te dragen aan verbetering op dit terrein?
- 35   Zijn er Arabische landen waar geweld tegen LHBT'ers door de overheid wordt gedoogd?
- 36   Kunt u aangeven welke wetgeving in Libië en Syrië homoseksualiteit strafbaar stelt?
- 37   Kunt u de groeiende religieuze politisering in Marokko toelichten?
- 38   Op welke wijze worden Nederlandse bedrijven betrokken bij het naleven van mensenrechten in de Golflanden? Geldt er ook een ontmoedigingsbeleid voor het samenwerken met bepaalde bedrijven/projecten? Zo ja, kunt u dit toelichten? Zo nee, waarom niet?
- 39   Wat is de inzet van Nederland om de doodstraf in Saudi-Arabië en Irak op de kaart te zetten?
- 40   Vrijheid van godsdienst en levensovertuiging staat in de Kamerbrief wel genoemd bij de beschrijving van de situatie in Arabische landen, maar niet bij de bilaterale inzet. Deze ambitie werd, met name ten aanzien van Egypte, wel geformuleerd in «Respect voor ieder mens». Kunt u aangeven op welke wijze de eigen Nederlandse inzet voor vrijheid van godsdienst en levensovertuiging gerealiseerd is?
- 41   In «Respect voor ieder mens» is nadrukkelijk bi- en trilaterale samenwerking op de verschillende beleidsprioriteiten aangekondigd. Bij vrijheid van godsdienst en levensovertuiging is Canada als partner genoemd. Daarnaast heeft u de laatste begrotingsbehandeling toegezegd in het kader van trilaterale samenwerking te bezien of een initiatief op dit terrein met Zuid-Afrika of een ander Afrikaans land mogelijk is. Kunt u aangeven wat er van deze ambitie ten aanzien van de Arabische wereld terecht komt?
- 42   Waarom kiest de regering de formulering: «In Marokko, Libanon, Syrië en Irak is sprake van groeiende religieuze politisering, verminderde religieuze tolerantie en toenemende spanningen.»
- 43   Is er meer aan de hand dat toenemende spanningen in Syrië en Irak?
- 44   Hoeveel Christenen woonden in Irak in 2000 en nu?
- 45   Hoeveel Christenen woonden er in Syrië in 2010 en nu?
- 46   Is er sprake van systematische verdrijving van Christenen uit Syrië en Irak?
- 47   Wanneer wordt besloten of Nederland een structurele dialoog aan zal gaan met de Organisatie van Islamitische Samenwerking (OIS)? Welke overwegingen of ontwikkelingen spelen een rol in deze beslissing?
- 48   Welke EU-lidstaten zijn naast Nederland voorstander van samenwerking met de Liga van Arabische Staten (LAS)? Hoe zou deze samenwerking er volgens Nederland uit moeten komen te zien?
- 49   Wat is de inzet en de bijdrage van Nederland aan de vormgeving van het Europees Nabuurschapsbeleid voor 2014–2020?
- 50   Waaruit blijkt dat -zoals u stelt- de Cairo-Verklaring op nationaal niveau nauwelijks een rol speelt? Is de Cairo-Verklaring, waarin opgenomen is dat de mensenrechten ondergeschikt zijn aan de sharia, juist niet in veel landen in de (grond)wet geïmplementeerd? Graag een uitgebreide toelichting.

Nr	Vraag
51	Wanneer heeft de Organisatie van Islamitische Samenwerking (OIS) aangegeven de Cairo-Verklaring te willen herzien? Welke punten willen zij herzien? Welke voortgang is hierop geboekt? Wanneer verwacht u dat de herziening doorgevoerd zal worden? Waarom wil de regering op basis van dit soort voornemens een structurele dialoog aangaan met de OIS? Waarom wacht de regering met zo'n besluit niet totdat de Cairo-Verklaring daadwerkelijk is herzien?
52	Is het niet herzien van de Cairo-Verklaring een reden om af te zien van een structurele dialoog met de Organisatie van Islamitische Samenwerking? Geldt herziening dus als voorwaarde voor een structurele dialoog? Zo nee, waarom niet?
53	Wat heeft de mensenrechtencommissie onder auspiciën van de Organisatie van Islamitische Samenwerking tot op heden bereikt? Hoe is de onafhankelijkheid van deze commissie gewaarborgd? Welke verbeterpunten ziet u voor deze commissie? Hoe appreciëren ngo's en mensenrechtenactivisten die in de regio actief zijn deze commissie?
54	Hoe appreciëren ngo's en mensenrechtenactivisten die in de regio actief zijn het regionale Hof voor de Rechten van de Mens in Bahrein? Graag een uitgebreide toelichting.
55	Is Nederland onvoorwaardelijk voorstander van strategische en operationele samenwerking tussen de EU en de Liga van Arabische Staten?
56	Kunt u aangeven wat er sinds de opgestelde EU-richtsnoeren voor vrijheid van religie en levensovertuiging is verbeterd aan de inzet van de EU op dit terrein? Welke verbeterpunten blijven over? Kunt u de sterkere en beter gecoördineerde inzet die u bepleit nader toelichten?
57	Welke ontwikkelingen zouden voor Nederland de doorslag geven om een structurele dialoog aan te gaan met de OIS?
58	Is er al bekend wanneer het regionaal Hof voor de rechten van de mens in Bahrein in werking zal treden?
59	Hoe schat u de haalbaarheid en effectiviteit van een dergelijk regionaal Hof in?
60	Hoe zou het Arabische Mensenrechten Handvest beter aan kunnen sluiten aan de internationale verdragen?
61	Kunt u aangeven aan wat voor projecten deze capaciteit besteed wordt?
62	Op welke manier en welke projecten ondersteunt Nederland ter bescherming van godsdienstige en levensbeschouwelijke minderheden?
63	In hoeverre wordt de bescherming van atheïstische minderheden hierin betrokken?
64	Op welke andere thema's meent Nederland dat de EU het beste kanaal is?
65	In welke landen en in wat voor concrete situaties is het Nederlands Forensisch Instituut (NFI) actief? Kunt u hiervan voorbeelden geven?
66	Er wordt nadrukkelijk gekozen voor Europese samenwerking, maar bij de inspanningen worden eigenlijk alleen de eigen Nederlandse inspanningen genoemd. Kunt u ook aangeven welke Europese inspanningen ten aanzien van de Arabische landen hebben plaatsgevonden en hoe deze samenhangen met de Nederlandse inspanningen?
67	In de brief schrijft u: «Het Arabische Mensenrechten Handvest, dat in 2008 in werking trad, sluit op hoofdlijnen aan bij internationale verdragen en gaat uit van gelijkheid van mannen en vrouwen.» Op welke hoofdlijnen sluit het aan bij de internationale verdragen?

- Nr**   **Vraag**
- 68   Bent u op de hoogte van het feit dat Amnesty International schrijft: «het Arabische Mensenrechten handvest. roept in de inleiding God en de wetgeving van de islam (sharia) aan en veroordeelt het zionisme; het geeft een beperkt recht op vrijheid van meningsuiting; en het verklaart de doodstraf (alleen) onwettig als die wordt opgelegd voor politieke misdrijven. Een herziene versie uit 2004 werd in maart 2008 van kracht. Ook dit handvest toont gebreken ten opzichte van internationaal recht. Het maakt de doodstraf voor minderjarigen mogelijk en sluit o.m. het opschorten van het recht op leven (in noodtoestand) en wrede behandeling van gevangenen niet uit. Om die redenen steunt Amnesty de bekrachtiging van dit handvest niet?»?
- 69   Kunt u nader duiden waarom een handvest dat uitgaat van de sharia, uitgaat van gelijkheid van mannen en vrouwen?
- 70   Kunt u aangeven wat de belangrijkste verschillen zijn volgens de Nederlandse regering tussen de Cairo-verklaring en het EVRM?
- 71   Borgt de Cairo-verklaring rechten van vrouwen op voldoende wijze?
- 72   Borgt de Cairo-verklaring rechten van LHBT op voldoende wijze?
- 73   Borgt de Cairo-verklaring de rechten van religieuze minderheden op voldoende wijze?
- 74   In hoeverre beschouwt de regering de Mensenrechtenraad als een platform dat een verschil kan maken op het gebied van mensenrechten, temeer gezien de ondermijning van haar aanzien door onder meer de eenzijdige samenstelling en agenda?
- 75   Bent u bereid te pleiten voor een herziening van de selectieprocedure voor de zetels in de VN-Mensenrechtenraad (MRR), zodat voortaan landen die zich schuldig maken aan ernstige mensenrechtenschendingen geen kans maken op een MRR-zetel? Tot nu toe zijn de verkiezingen voor een positie in de MRR geheim. Bent u bereid te pleiten voor openbare verkiezingen?
- 76   Kunt u een overzicht verschaffen van landen die een speciale rapporteur voor vrijheid van religie en geloofsovertuiging kennen?
- 77   Welke coalities bestaan op dit moment tussen Nederland in verband met de VN met Arabische landen en in welke thema's?
- 78   Op welke manier ondersteunt Nederland de speciale vertegenwoordiger van de SGVN in Libië, o.a. op het gebied van transitional justice?
- 79   Welke aanbevelingen die Nederland deed tijdens het Universal Periodic Review (UPR) zijn tijdens het landexamen van Saudi-Arabië overgenomen?
- 80   Op welke manier dragen deze aanbevelingen bij aan de mensenrechtenbescherming in deze regio?
- 81   Zijn er concrete uitkomsten gekomen uit het AVVN side-event over de rol van vrouwen?
- 82   De buurlanden van Syrië hebben te maken met één van de grootste vluchtelingen crises in de moderne geschiedenis. Hoewel de bereidheid tot opvang door de buurlanden zeer te prijzen is, moet toch ook geconstateerd worden dat mensenrechten van Syrische vluchtelingen veelal geschonden worden. Door de sterke betrokkenheid van Nederland bij de ondersteuning voor de opvang van vluchtelingen mag aangenomen worden dat Nederland enige invloed kan hebben op die situatie. Waarom maakt de brief geen melding van de mensenrechtensituatie van vluchtelingen in de Arabische landen?
- 83   Welke rol kunnen Nederlandse vertegenwoordigingen of EU-delegaties spelen bij een dialoog met de ontvangende landen over de mensenrechtensituatie van Syrische vluchtelingen?

- Nr**   **Vraag**
- 84   Transitional justice wordt nadrukkelijk benoemd ten aanzien van Libië, maar niet ten aanzien van Syrië. Wat is daarvan de reden? Ziet u mogelijkheden om een bijdrage te leveren aan het voorbereiden van transitional justice in Syrië?
- 85   Frankrijk doet hernieuwde pogingen om in de VN-Veiligheidsraad de casus Syrië voor te leggen aan het Internationaal Strafhof. Nederland heeft dat in afgelopen jaren ondersteund. Welke rol gaat Nederland nu innemen om aan deze hernieuwde pogingen bij te dragen?
- 86   Hoeveel geld besteedt de regering nu aan projecten in de Arabische regio vanuit het Mensenrechtenfonds, in het bijzonder in Saoedi-Arabië? Hoeveel geld besteedde de regering in dit kader in 2013?
- 87   Financiert de regering nog steeds projecten in Syrië op het gebied van religieuze tolerantie en internetvrijheid? In hoeverre wordt de effectiviteit van dergelijke projecten bemoeilijkt door de burgeroorlog?
- 88   Kunt u nader toelichten wat «capaciteitsopbouw van LHBT-organisaties» inhoudt?
- 89   Op welke wijze is Nederland van plan het Nederlandse bedrijfsleven in de Arabische regio vaker te benaderen om de inzet ten behoeve van arbeidsmigranten te vergroten? Wat verwacht Nederland van het Nederlandse bedrijfsleven in de regio?
- 90   Kan worden toegelicht waarom MVO een belangrijke pijler is om mensenrechten in de Arabische regio te bevorderen?
- 91   Kan worden toegelicht wat Glowork in Saoedi-Arabië precies doet en wat de bijdrage is die Nederland aan de organisatie geeft?
- 92   Kan worden toegelicht in welke landen Radio Nederland Wereldomroep lokale media ondersteunt? Welke activiteiten betreft het hier? Welk budget is hiervoor?
- 93   Welke resultaten heeft de Nederlandse inzet concreet opgeleverd voor de arbeidsparticipatie van vrouwen in de Golfregio?
- 94   Wilt u de publieksdiplomatie in de regio ook uitbreiden naar andere terreinen, zoals de doodstraf, de rol van de islam in de maatschappij en godsdienstvrijheid?
- 95   Kunt u aangeven hoeveel jaarlijkse bezoeken de Mensenrechtenambassadeur zal gaan brengen aan de Arabische regio in de komende periode? Wilt u de mensenrechtenambassadeur ook naar Gaza en het gebied onder de Palestijnse Autoriteit sturen? Zo nee, waarom niet?
- 96   Wat zijn de verwachte uitkomsten van het project in Tunesië dat wederzijds begrip tussen veiligheidsdiensten en journalisten moet bevorderen?
- 97   Hoe en in welke mate wordt MVO gebruikt om gevoelige onderwerpen zoals gendergelijkheid onder de aandacht te brengen?
- 98   Wat stelt de regering zich voor bij «innovatieve mensenrechtenprojecten»? Aan welke innovatieve mensenrechtenthema's overweegt de regering in de toekomst meer aandacht te besteden?